

Ontwerpbesluit Binnenveld

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2008/23/EG van 12 november 2007 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van een eerste bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 12);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Binnenveld**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
 - H7140 Overgangs- en trilveen

Artikel 2

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart die integraal deel uitmaken van dit besluit.
2. De in artikel 1 genoemde speciale beschermingszone vormt het Natura 2000-gebied **Binnenveld**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.
3. De instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, heeft mede betrekking op de instandhouding van het volgende habitatype:
 - H7230 Alkalisch laagveenDit betreft een habitatype opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206). Prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid.

Artikel 3

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
w.g. G. Verburg

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in de onderstaande vestigingen van de Directie Regionale Zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vestiging Noord: Cascadeplein 6, 9726 AD GRONINGEN;
- Vestiging Oost: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER;
- Vestiging West: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT;
- Vestiging Zuid: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN.

De terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen van de betreffende gemeente(n), in de kantoren van de waterschappen waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minInv.nl/natura2000> en het zal bovendien worden bekendgemaakt in dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Binnenveld inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Binnenveld aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Aan het gebied worden als Natura 2000-gebied Binnenveld instandhoudingsdoelstellingen toegekend.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en soorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

In artikel 2 van het besluit wordt bepaald dat er voor het gebied een bepaalde instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. De term Natura 2000-gebied wordt gereserveerd voor het totaal van de aangewezen gebieden inclusief de daaraan toegekende instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen hebben betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten. Daarbij is tevens een instandhoudingsdoelstelling opgenomen voor een complementair doel, zoals vermeld staat in artikel 2. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting.

Artikel 3 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting wordt de aanwijzing op grond van de Habitatrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent. Eventueel doorgevoerde wijzigingen worden in bijlage B van een toelichting voorzien.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen "behoud", "uitbreiding" of "verbetering" gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied bepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van omvang leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit van leefgebied.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting twee bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat

zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de kwalificatie als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn en van de toedeling van de instandhoudingsdoelstellingen.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Binnenveld aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Bennekomse Meent" en onder nummer NL2003006 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio.

Dit Habitatrichtlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura 2000-gebied Binnenveld (landelijk gebiedsnummer 65).

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)¹. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen en de interpretatie van habitattypen en beschrijvingen van (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)².

Het Natura 2000-gebied Binnenveld ligt in de provincies Gelderland en Utrecht en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Ede en Rhenen.

2.1 Beschermde natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van de hieronder aangegeven natuurmonumenten³.

Het beschermd natuurmonument Hel/Blauwe Hel is aangewezen op 10 februari 1983 (NLB/GS/GA-54900; Stcrt. 1983, nr. 49).

Het staatsnatuurmonument Hel/Blauwe Hel is aangewezen op 28 april 1983 (NLB/GS/GA-52307; Stcrt. 1983, nr. 85).

Het staatsnatuurmonument Bennekomse Meent is aangewezen op 2 juli 1986 (NMF/N86-8134; Stcrt. 1986, nr. 126).

Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument van toepassing waren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de

¹ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

² Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

³ De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied bestaat uit twee deelgebieden: de Bennekomse Meent (op de kaart Bennekommer meent) en de Hel/Blauwe Hel. Het gebied wordt gevoed door baserijk kwelwater afkomstig van de Veluwe dat ervoor zorgt dat er gebufferde, schrale bodems aanwezig zijn. Beide onderdelen van het gebied zijn restanten van een uitgestrekt blauwgraslandgebied in de Gelderse Vallei. De gebieden liggen langs het riviertje de Grift (Valleikanaal), dat incidenteel bij hoge waterstanden buiten zijn oevers treedt. De Bennekomse Meent is een blauwgrasland dat geaccidenteerd is door het voorkomen van ondiepe greppels, veenputjes, verveningresten, zandopduikingen en inklinkingverschillen in het veen. Verder zijn sloten, wilgenstruweel en bosjes aanwezig. Aan de randen liggen vochtige ruigten en zeggenvegetaties. De Hel en Blauwe Hel bevatten restanten van het verveningsproces. Het bestaat uit rietland, zeggenmoeras, trilveen, blauwgrasland, dotterbloemhooiland en struweel.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Binnenveld behoort tot het Natura 2000-landschap "Beekdalen".

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.4) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen⁴.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁵.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Binnenveld is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het betreft een gebied tussen Veenendaal en Wageningen dat bestaat uit twee deelgebieden: Bennekomse Meent (een graslandgebied langs de Grift, Gelderland) en de Hel/Blauwe Hel (een moerasgebied ten zuiden van Veenendaal, Utrecht).

Het Natura 2000-gebied (alleen Habitatrichtlijngebied) beslaat een oppervlakte van ongeveer 110 ha. Twee (voormalige) beschermde natuurmonumenten maken hiervan deel uit: Bennekomse Meent (14 ha) en de Hel/Blauwe Hel (64 ha). Voor de exacte oppervlakte wordt verwezen naar de legenda van de bij dit besluit behorende kaart.

⁴ De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

⁵ Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.

Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Bestaande bebouwing (inclusief erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

Overige wijzigingen groter dan 1 ha worden toegelicht in de volgende alinea.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is uitgebreid:

- Het beschermd natuurmonument de Hel/Blauwe Hel (64 ha) is toegevoegd wegens het voorkomen van het habitattypen overgangs- en trilvenen (H7140A).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, of hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en berm- en zijvakken.

- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722). Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.

Met betrekking tot het grensverloop langs de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in dit gebied: De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.

Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) zal het definitieve aanwijzingsbesluit voor wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als belemmerd worden ingeschreven. Kadastrale percelen die over een breedte van minder dan 5 meter overlappen met het aangewezen gebied worden geacht daarvan geen deel uit te maken. Dit betekent dat bij de definitieve aanwijzing aldaar de kadastrale lijn zal worden aangehouden. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de kadastrale lijn een betrouwbare grens vormt tussen verschillende terreintypen voortkomend uit verschillen in grondgebruik (bijvoorbeeld een wegberm langs een graslandperceel).

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrictlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrictlijngebied wordt in paragraaf 4.2.1 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) waarvoor het gebied is aangewezen⁶. Op alle vermelde habitattypen is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).

In paragraaf 4.3 worden de selectiecriteria vermeld die op Habitatrictlijngebieden van toepassing zijn. Van elk habitatype waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.2 een toelichting gegeven over de betekenis van het gebied in relatie met andere Habitatrictlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing van het Habitatrictlijngebied.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I⁷)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrictlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrictlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen

⁶ Prioritaire habitattypen en habitatrictlijn-soorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrictlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje *.

⁷ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem
(*Molinion caeruleae*)
Verkorte naam Blauwgraslanden

H7140 Overgangs- en trilvenen
Verkorte naam Overgangs- en trilvenen

betreft het subtype:

H7140A Overgangs- en trilvenen (*trilvenen*)

H7230 Alkalisch laagveen⁸
Verkorte naam Kalkmoerassen

4.3 Habitatrictlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van "drie belangrijkste gebieden" per subtype. Voor prioritaire habitattypen⁶ geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden" en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van "vijf belangrijkste gebieden" per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁹. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁰. Voor elk habitatype waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.2 tekstueel een toelichting gegeven.

4.4 Verspreiding habitattypen in het Habitatrictlijngebied

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Binnenveld is in het bijzonder bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen (zie verder paragraaf 3.2). De verspreiding van de betreffende habitattypen binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

Het habitatype blauwgraslanden (H6410) bevindt zich met een relatief grote oppervlakte in het deelgebied Bennekomse Meent. Het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (H7140A) komt deels in goed ontwikkelde vorm voor in zowel de deelgebieden de Hel/Blauwe Hel als de Bennekomse Meent.

⁸ De genoemde habitatwaarde is als complementair doel aan het gebied toegevoegd.

⁹ Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320), ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).

¹⁰ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 "complementaire doelen" geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrictlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrictlijngebieden "ontwikkeldoelen" zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig deel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹¹ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000

¹¹ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

doelendocument (2006). In bijlage B.3 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per (vogel)soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H6410 Blauwgraslanden

Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.

Toelichting Het gebied Binnenveld betreft één van de gebieden met een relatief grote oppervlakte van het landelijk sterk bedreigde habitatype blauwgraslanden, dat in dit gebied in goede kwaliteit voorkomt. Het gebied leent zich goed voor uitbreiding van dit habitatype, dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. Het gebied levert een grote bijdrage aan het landelijk doel en kan op termijn een zeer grote bijdrage gaan leveren.

H7140 Overgangs- en trilvenen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A).

Toelichting In het gebied komt het subtype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) deels in goed ontwikkelde vorm voor. Verbetering van vormen van matige kwaliteit en uitbreiding van de oppervlakte is goed mogelijk.

5.4 Complementaire doelen

De instandhoudingsdoelstellingen van het Habitatrictlijngebied hebben mede betrekking op één of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en/of (vogel)soorten zijn gesteld. Het betreft ten eerste vogelsoorten (bijlage I en andere trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn) die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede gaat het om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn) met een zeer ongunstige staat van instandhouding en om habitattypen en soorten met een matig ongunstige staat van instandhouding en tevens een lage landelijke dekking en/of onvoldoende geografische spreiding.

De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van de landelijke doelen voor de betreffende habitatype(n) en (vogel)soort(en). Voor een

nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (paragraaf 3.3). In dit geval geldt het volgende complementaire doel:

5.4.1 Complementaire doelen: habitattypen

H7230 Kalkmoerassen

Doel Ontwikkeling habitatype kalkmoerassen.

Toelichting In dit gebied bestaan mogelijkheden om begroeiingen van het habitatype kalkmoerassen te ontwikkelen op locaties met hoge kweldruk. Er zijn goede potenties om een dusdanig grote oppervlakte te realiseren dat het gebied in de toekomst een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype kan gaan leveren.

5.5 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer voormalige beschermdenatuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (de natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van voormalige beschermdenatuurmonumenten en de Natura 2000-doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000 in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.

Bijlage A is niet van toepassing op dit besluit.

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en toewijzing van instandhoudingsdoelstellingen

1. Wijzigingen in habitattypen ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied (paragraaf 4.2.1)
2. Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)
3. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (H7140A). Na de aanmelding als Habitatrichtlijngebied is de begrenzing uitgebreid met het beschermd natuurmonument Hel/Blauwe Hel, waar dit subtype voorkomt.
- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) is het gebied niet meer aangewezen voor de habitatsoort kleine modderkruiper (H1149). De soort komt volgens verspreidingsonderzoek niet voor in het gebied. Bovendien is er niet of nauwelijks leefgebied voor de soort aanwezig.

B.2. Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

H6410 Blauwgraslanden

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor dit habitatype vijf gebieden geselecteerd: Wijnjeterper Schar en Terwispeler Groot-schar (015-016)¹², Olde Maten & Veerslootslanden (037), Dinkelland (049), Binnenveld (065)¹³ en Bruuk (069). De landelijke oppervlakte van dit habitatype bedraagt niet veel meer dan 150 ha, waarvan ongeveer de helft van goede kwaliteit is.

Op grond van recente gegevens, met name over het kwaliteitsaspect, herbegrenzing van gebieden, aanpassing van de definitie van het habitatype (onder andere heldere afbakening ten opzichte van kalkmoerassen (H7230) en heischrale graslanden (H6230)) en inschatting van de herstelkansen, worden de volgende gebieden als belangrijkste beschouwd:

- In de Bruuk is de grootste oppervlakte aanwezig (>15 ha), waarvan een groot deel goed ontwikkeld is. De kansen op uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit zijn groot (en deels al in ontwikkeling). Het habitatype komt voor in twee vormen, te weten als blauwgrasland en veldrus-schraalland. De laatste vorm is nergens anders in ons land zo goed ontwikkeld.
- In het gebied Binnenveld is een aanzienlijke oppervlakte aanwezig (>5 ha), waarvan ongeveer de helft goed ontwikkeld is en waar substantiële uitbreiding kan worden gerealiseerd.
- Olde Maten & Veerslootslanden herbergt ongeveer 5 ha blauwgrasland, ten dele goed ontwikkeld met bijzondere soorten als knotszegge en parnassia. Het aangrenzende gebied Wieden (035) heeft weliswaar een grotere oppervlakte maar minder bijzondere soorten. Verder worden de herstelkansen daar lager ingeschat.
- In het gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) is door de uitbreiding met het aangrenzende beschermd natuurmonument De Meije de oppervlakte blauwgrasland

¹² Dit gebied is bij de samenvoeging van Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden tot Natura 2000-gebieden in twee delen gesplitst: Wijnjeterper Schar (016) en Terwispeler Groot-schar dat gelegen is binnen het Vogelrichtlijngebied Van Oordt's Mersken (015). Bij de onderbouwing van de selectie worden beide gebieden nog als één Habitatrichtlijngebied beschouwd.

¹³ Destijds bekend als Bennekomse Meent.

toegenomen tot ongeveer 5 ha, waardoor dit gebied het belangrijkste gebied in het westen van het land is geworden met als bijzondere soort knotszegge.

- Wijnjeterper Schar en Terwispeler Grootschar (nu onderdeel van Van Oordt's Mersken) herbergen in totaal ruim 5 ha blauwgrasland, deels van goede kwaliteit met bijzondere soorten als knotszegge en vlozegge.

Het habitatype blauwgraslanden komt verspreid over het land in diverse Natura 2000-landschappen voor waardoor de ecologische variatie van dit schaarse habitatype in de genoemde belangrijkste gebieden onvoldoende wordt afgedekt. Met het oog op geografische spreiding worden daarom nog twee gebieden in de Natura 2000-landschappen Beekdalen en Rivierengebied toegevoegd:

- In Dinkelland is in het deelgebied Punthuizen een kleine oppervlakte (>1 ha) blauwgraslanden van bijzondere kwaliteit aanwezig met bijzondere soorten als moeraswespenorchis, wijdbloeiende rus en moerasmele.
- Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132) bevat een aanzienlijke oppervlakte (ongeveer 6 ha) van deels goede kwaliteit. Het betreft één van de weinige voorbeelden van blauwgrasland met grote pimpernel en draadrus.

H7140A Overgangs- en trilvenen, *trilvenen*

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het subtype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (de vegetaties behorende tot het Knopbies-verbond) drie gebieden geselecteerd: Weerribben (034), Wieden (035) en Oostelijke Vechtplassen (095).

Op basis van nieuwe informatie blijkt dat hierbij ten onrechte voorbijgegaan is aan voorkomens van dit habitatype in het Drentsche Aa-gebied (025) (10-20% van de landelijke oppervlakte). Dit gebied en de gebieden Weerribben (40-50%) en Wieden (15-20%) vormen op basis van oppervlakte en kwaliteit de drie belangrijkste gebieden voor dit subtype. Ten behoeve van voldoende geografische spreiding kunnen hieraan nog drie gebieden worden toegevoegd: Oostelijke Vechtplassen, Binnenveld (065) en Langstraat (130) in respectievelijk het westen, midden en zuiden van het land.

B.3. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

De hier vermelde gebiedsdoelen van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van betreffende habitatype of (vogel)soort vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Ook is er een motivatie gegeven indien de gebiedsdoelstelling van het onderhavige gebied afwijkt van de landelijke doelstelling. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudsopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen (zie Natura 2000 doelendocument, paragraaf 3.3).

B.3.1. Habitatrictlijn: habitattypen

H6410 – Blauwgraslanden				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	aanwijzingsbesluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
021	Lieftingsbroek	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	behoud	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
062	Willinks Weust	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
069	Bruuk	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
080	Groot Zandbrink	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
083	Botshol	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
107	<i>Donkse Laagten</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype blauwgraslanden is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"¹⁴. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van het gebied Binnenveld wijkt op het aspect kwaliteit af van de landelijke doelstelling. Het habitattape is in dit gebied reeds in goede kwaliteit aanwezig. Behoud van de kwaliteit is derhalve voldoende.

¹⁴ De staat van instandhouding van het aspect oppervlakte is gewijzigd van "matig ongunstig" in "zeer ongunstig" (aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Duinen Schiermonnikoog, Stcr. 2009, 38).

H7140A – Overgangs- en trilvenen, <i>trilvenen</i>				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
019	<i>Leekstermeergebied</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
035	Wieden	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"¹⁵. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van het gebied Binnenveld sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H7230 – Kalkmoerassen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
052	Boddenbroek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
062	<i>Willinks Weust</i>	<i>ontwikkeling</i>		<i>ontwerpbesluit</i>
065	<i>Binnenveld</i>	<i>ontwikkeling</i>		<i>ontwerpbesluit</i>
069	<i>Bruuk</i>	<i>ontwikkeling</i>		<i>ontwerpbesluit</i>
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype kalkmoerassen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De ontwikkeldoelstelling van het gebied Binnenveld draagt bij aan de landelijke doelstelling.

¹⁵ De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat de gebieden, bekend onder de naam "de Blauwe Hel" en "de Hel", tezamen met enkele graslandpercelen, hierna te noemen "de Hel c.a." en gelegen in de gemeente Veenendaal, van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis;

dat "de Hel c.a." een laatste restant is van een vroeger in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei algemeen voorkomend terreintype;

dat dit gebied bestaat uit rietland, moeras, trilveen, grasland en struweel;

dat de gevarieerde opbouw van de bodem, de aanwezigheid van voedselarme, natte en droge delen in het gebied, alsmede het plaatselijk extensieve bodemgebruik geleid hebben tot een grote verscheidenheid aan levensgemeenschappen, waarvoor onder meer het voorkomen van een groot aantal plantengemeenschappen illustratief is;

dat daarenboven het naast elkaar voorkomen van bepaalde, waaronder zeldzame, plantengemeenschappen in een relatief klein gebied en de omstandigheid dat hier een aantal zeldzame plantesoorten voorkomt, de botanische betekenis van het natuurmonument in hoge mate bepalen;

dat het gebied een belangrijke functie heeft als broedplaats van met name riet- en moerasvogels en een zeer belangrijke pleisterplaats is in de trekroute door de Gelderse Vallei;

dat het gebied een bijzonder goed fourageerterrein en toevluchtsoord is voor een aantal zoogdieren;

dat het gedeelte van het gebied, dat niet het eigendom is van de Staat, tezamen met het eigendom van de Staat in ecologisch en landschappelijk opzicht één geheel vormt;

dat het gedeelte van "de Hel c.a." dat niet het eigendom is van de Staat, in samenhang met de rest van het gebied van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en daardoor een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hierboven genoemde natuurwetenschappelijke waarden, maar ook de geomorfologische structuur, de opbouw van het bodemprofiel, de kwaliteit en het peil van het water en de voor de fauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 11 februari 1982, nr. NLB/GS/GA-49183, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "de Hel c.a.";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Utrecht ingezonden beschouwingen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

B E S L U I T :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument "de Hel c.a.", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Veenendaal, sectie E, nrs. 106 ged., 107 ged., 108 t/m 111, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 142, 144, 233 ged., 368 ged. en 369, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN32/SN39.
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting, die in samenhang met de beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

De Minister van Landbouw en Visserij,
namens deze,
de Secretaris-Generaal,

w.g. G.J. van Dinter.

TOELICHTING

Inleiding

De onderhavige beschikking en deze toelichting zijn mede gewijzigd in reactie op de naar aanleiding van de voorgenomen aanwijzing ingediende bezwaren. Het Natuurmonument "de Hel" c.a." ligt in een gebied, dat nadat omstreeks het midden van de zestiende eeuw het dorp Veenendaal was gesticht en het veenlandschap werd ontsloten, grotendeels is verveend. Deze vervening was reeds aan het einde van de zestiende eeuw voltooid. Doordat ten zuidoosten van Veenendaal de zandgrond dieper onder het maaiveld lag, ging daar de vervening door de wateroverlast moeizamer. Het veen werd onder water weggebaggerd, waarbij smalle zetwallen bleven staan; de uitgeveende gaten groeiden later weer dicht, waardoor hier in de loop der tijd een zeer slappe veengrond ontstond. De plassen in het Staatsnatuurreservaat "de Hel" zijn restanten van het verveningsproces. De periode van vervening werd tenslotte in 1767 beëindigd toen van overheidswege de eis werd gesteld, dat de uitgeveende gronden moesten worden aangevuld; vanaf dat jaar was turf-maken niet of nauwelijks lonend meer.

Het natuurgebied ten zuidoosten van Veenendaal moet thans worden gerekend tot de laatste restanten van een vroeger in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei algemeen voorkomend terreintype.

Het wordt gevormd door eigendommen van de Staat en eigendommen van anderen. Met deze beschikking worden de laatstgenoemde eigendommen aangewezen als beschermd natuurmonument. Het ligt in het voornemen om de eigendommen van de Staat aan te wijzen als staatsnatuurmonument.

Natuurwetenschappelijke betekenis

Het natuurmonument wordt gevormd door rietland, moeras, trilveen, grasland en struweel.

Het wordt gekenmerkt door een grote ruimtelijke verscheidenheid in milieu-omstandigheden, waarbij met name de variatie in vochtgehalte en in voedselrijkdom een belangrijke rol spelen. Deze verscheidenheid heeft tot gevolg dat de rijkdom in soorten planten en dieren en de hierdoor gevormde levens-geenschappen groot is.

Tot het natuurmonument behoort het reservaat "de Blauwe Hel" dat in erfpacht is bij de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

Dit reservaat is in botanisch opzicht zeer belangwekkend aangezien het het enige gebied is buiten noord-west Overijssel en het Vechtplassengebied waar nog de voor zeggetrilvenen kenmerkende vegetaties worden aangetroffen.

De vegetatie binnen het natuurmonument is ondermeer te rekenen tot het Dotterverbond en het Grote zeggenverbond. Tot de minder algemene plantesoorten die hier voorkomen behoren ondermeer Snavelzegge, Ronde zegge, Draadzegge, Vleeskleurige orchis, Rietorchis, Padderus, Moeraskartelblad, Waterdrieblad, Klein blaasjeskruid en Moeraskruiskruid.

De mosflora van het trilveen is soortenrijk: er zijn 22 soorten aangetroffen. Voor vogels, vooral rietbewoners, heeft het natuurmonument de laatste jaren een steeds belangrijker functie gekregen als broedgelegenheid, als direct gevolg van het zeer schaars worden van vergelijkbare terreinen in de Gelderse Vallei.

In de trektijd biedt het natuurmonument aan honderden steltlopers, vele waadvogels, dagroofvogels, uilen en zaadetende vogels een uiterst belangrijke pleisterplaats als schakel in de trekroute door de Gelderse Vallei.

Als overwinteringsgebied voor vooral dagroofvogels, piepersoorten (waterpieper) en rallen biedt het natuurmonument een dermate grote rust dat er buitengewoon grote aantallen van deze schuwe vogelsoorten verblijven.

Het natuurmonument is een goed fourageerterrein van zoogdieren en een refugeium voor onder andere ree, vos en haas; tevens is het een kraamkamer voor hermelijn, wezel, bunzing en enkele knaagdiersoorten. Doordat zich in het gebied kwelverschijnselen voordoen, is het natuurmonument ook in hydrologisch opzicht van betekenis.

Huidig gebruik

Het huidige, sinds jaar en dag bestaande gebruik van de landbouwpercelen kan in dit geval worden voortgezet. Bij nieuwe agrarische ontwikkelingen, zoals bij uitvoering van werken (egaliseren en draineren e.d.) en bij intensivering, kunnen wel effecten optreden die nadelig zijn voor de waarde van het gebied. Dergelijke handelingen zijn als gevolg van art. 12 zonder vergunning verboden. Het is dan ook raadzaam in dergelijke gevallen contact op te nemen met de consulent Natuurbehoud van het Staatsbosbeheer die U zal kunnen vertellen of een vergunning vereist is.

Perceel Veenendaal, sectie E, nr. 108 is, evenals het als staatsnatuurmonument aan te wijzen gedeelte, in gebruik als natuurreservaat, d.w.z. dat de agrarische gronden (voormalig relatief intensief gebruikte weilanden) welke hierin liggen, vanuit een natuurbehoudsdoelstelling worden beheerd door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. De agrarische gronden in het natuurmonument zijn deels intensief (bijv. de percelen nrs. 135 en 136) en deels extensief (bijv. de percelen nrs. 368 en 369) in agrarisch gebruik (weiland). De actuele natuurwetenschappelijke waarde van de vegetatie is plaatselijk hoog. Deze gronden vormen tevens één geïntegreerd geheel met de rest van het natuurmonument in waterhuishoudkundige zin (één waterhuishoudkundige eenheid), qua bodemopbouw (er komen nog ongestoorde veenbodems voor) en in landschappelijk opzicht.

Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is voornamelijk op natuurwetenschappelijke criteria gebaseerd. De noord-westgrens valt samen met de grens van de planologische bestemming "natuurgebied", als aangegeven in het bestemmingsplan Landelijk gebied van de gemeente Veenendaal. De noordoostelijke begrenzing wordt gevormd door de Grebbeweg; de naast de berm lopende sloot valt binnen de begrenzing. Halverwege is een enclave opgenomen, omdat hier op het kadastrale perceel Veenendaal, sectie E, nr. 233 een woning staat. De zuidoostelijke grens loopt langs de noordzijde van de Rauwveldseweg. De zuidwestzijde ten slotte wordt begrensd door de Wageningse laan. Van de drie genoemde wegen vallen zowel de verharding als de bermen buiten het aan te wijzen gebied, zodat de grenzen van het natuurmonument daar samenvallen met de grenzen van de kadastrale percelen.

Vergunningen

Volgens de artikelen 12 en 13 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, vergunning worden aangevraagd. Dit dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen, dat de in artikel 12 van de Natuurbeschermingswet bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn. Het is niet mogelijk op voorhand aan te geven wat wel en wat niet is toegestaan. In de eerste plaats hangt dit samen met de opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al of niet vereist is. Omdat het voor de betrokkene(n) vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, kan hierbij de hulp worden ingeroepen van de consulent Natuurbehoud van het Staatsbosbeheer.

Hij zal dan uitsluitend kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde wat betreft het voorgaande de gedachten te bepalen, wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen, waarvoor een vergunning vereist kan zijn.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen of kaden;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of apparatuur;
- aanbrengen van oppervlakteverhardingen;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen;
- ontgronden, bodemverlagen, aanleggen van wateroplossingen, plassen of vijvers, ophogen, egaliseren, ontginnen enz.;
- vellen of rooien van bomen of struiken;
- scheuren van grasland;
- opslaan, sorteren, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, stoffen of producten;
- beoefenen van vormen van buitensport (bijv. crossen);
- verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het bestaande bodemgebruik beogen of tengevolge kunnen hebben;
- verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding beogen of tengevolge kunnen hebben;
- aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- of stoorstoffen, kunstmeststoffen en organische meststoffen, zowel op het land als in het water;
- rapen van eieren

Beheersplan

Het is mogelijk meer duidelijkheid te krijgen over het toegestane gebruik, indien een beheersplan als bedoeld in artikel 14 van de wet wordt vastgesteld. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis. Met dit beheersplan wordt allereerst beoogd dat het voor het natuurmonument noodzakelijke beheer zal worden uitgevoerd.

Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker meteen al duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die wenselijk zijn en de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in het belang van het natuurmonument.

Omdat het beheersplan het resultaat is van nauwgezet onderzoek en overleg, biedt dit de mogelijkheid daarin een groot aantal handelingen vast te leggen waarvoor dan - ingevolge artikel 12, derde lid, van de wet - geen vergunning vereist is.

De Natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer is gaarne bereid inlichtingen te verschaffen, bijvoorbeeld over de mogelijkheden van een beheersplan.

Het kantoor van de consulent in de provincie Utrecht is gevestigd te Utrecht, Museumlaan 2, telefoon 030-520834.

Gewenst beheer

Met betrekking tot mogelijk op te stellen beheersplannen op grond van artikel 14 van de wet wordt ondermeer gedacht aan:

- verminderen van de bemesting teneinde het hoge nutriënniveau terug te brengen tot het natuurlijke niveau (verschraling) en het tegengaan van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;
- opzetten van de peilen in de agrarische gronden en afstemmen van het peilbeheer op dit beheer in de natuurreservaten "de Hel" en "de Blauwe Hel".

Schadevergoeding

Indien U door de toepassing van de Natuurbeschermingswet schade lijdt, die redelijkerwijze niet of niet geheel te Uwen laste behoort te blijven, kan een verzoek om een - naar billijkheid te bepalen - schadevergoeding worden ingediend. Schade zal in de meeste gevallen pas aantoonbaar zijn als een vergunning is geweigerd of als aan een vergunning bepaalde beperkende voorwaarden zijn verbonden.

**MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ**

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur, Milieu
en Faunabeheer

NMF/N86-8134

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Ede en Gedeputeerde Staten van Gelderland;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

B E S L U I T :

Het op bijbehorende kaart SN99 aangegeven gebied, bekend onder de naam "Bennekomse Meent", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 2 juli 1986

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,

w.g. G.J.M. Braks

TOELICHTING

1. Inleiding

Het staatsnatuurmonument "Bennekomse Meent" is gelegen aan de Grift in de Gelderse Vallei in de provincie Gelderland, gemeente Ede.

Het 15 hectare grote terrein vormt, te zamen met het in de provincie Utrecht gelegen natuurgebied "De Hel De Blauwe Hel" (dat in 1983 onder de Natuurbeschermingswet is gebracht), een van de laatste restanten blauwgraslanden in de Geldersche Vallei.

De "Bennekomse Meent" ontleent zijn natuurwetenschappelijke betekenis vooral aan floristische, avifaunistische en entomologische waarden.

De als staatsnatuurmonument aan te wijzen gronden zijn eigendom van het Ministerie van Landbouw en Visserij en worden door het Staatsbosbeheer als natuurreservaat beheerd.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

De "Bennekomse Meent" is een restant van het uitgestrekte blauwgraslandgebied in de Gelderse Vallei, dat in het verleden een gemeenschappelijk bezit van de bevolking van Bennekom en Wageningen was en als hooiland werd gebruikt.

De bodem van het natuurmonument bestaat uit zand, afgedekt door een circa 5 centimeter dik kleilaagje, waarop zich veen heeft ontwikkeld van wisselende dikte. Hier en daar liggen zandige kopjes waarop zich struweel van wilgen heeft ontwikkeld. Op enkele plaatsten is turf gewonnen.

Het natuurmonument heeft een gecompliceerde waterhuishouding die afhankelijk is van kwelwater van de Utrechtse heuvelrug en het Veluwe-massief, van plaatselijk toestromend regenwater en van een min of meer constant waterregiem.

De botanische betekenis van het natuurmonument is gelegen in het voorkomen van een zeer soortenrijke blauwgraslandvegetatie, behorend tot het Verbond van Biezeknoppen en Pijpestrootje. In deze vegetatie komt een groot aantal zeldzame plantesoorten voor, zoals Blauwe zegge, Blonde zegge, Vlozegge, Klokjesgentiaan, Vleeskleurige orchis, Welriekende nachtorchis, Spaanse ruiter, Trilgras en Waterdrieblad.

In de contactzones van het natuurmonument met voedselrijk water (de randen) zijn vochtige ruigt- en grote zeggenvoetplanten tot ontwikkeling gekomen. Het natuurmonument is voorts van betekenis als broedgebied voor weide- en moerasvogels, waaronder Grutto, Kievit, Kwartel, Porceleinhoen en Watersnip.

In entomologisch opzicht is het natuurmonument van betekenis door zijn rijkdom aan insectensoorten; het gebied is om die reden een studie-object voor de Plantenziektkundige Dienst en de Landbouwhogeschool. Er zijn meldingen gedaan van de aanwezigheid van zeldzame vlindersoorten zoals Aardbeivlinder, Moeraspaarlmoervlinder, Rode vuurvlinder en Zilveren Maan.

3. Begrenzing

De begrenzing van de onderhavige aanwijzing als staatsnatuurmonument van de "Bennekomse Meent" is gebaseerd op de eigendomssituatie, met dien

verstande dat met deze beschikking volstaan is met de aanwijzing van het blauwgraslandgebied zoals aangegeven op kaart SN99. Later zal worden bezien of uitbreiding van het staatsnatuurmonument met nieuw verworven en nog te verwerven staatseigendommen gewenst is.

4. Beheer en rechtsgevolgen

Het beheer van het natuurmonument is gericht op behoud en waar mogelijk herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis. Het beheer wordt uitgevoerd door het Staatsbosbeheer en komt in hoofdlijnen op het volgende neer:

- het vasthouden van het regenwater, het zoveel mogelijk instandhouden van de kwelwaterbewegingen en het handhaven van een zo constant en natuurlijk mogelijk grondwaterregiem;
- het jaarlijks in augustus maaien en afvoeren van de blauwgrasland- en vochtige ruigvegetaties;
- het als hakhout beheren van het wilgenstruweel.

Het gebied is niet toegankelijk behoudens privaat-rechtelijke vergunning vanwege het Staatsbosbeheer.

DIRECTIE NATUUR- EN
LANDSCHAPSBESCHERMING

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Veenendaal en Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

B E S L U I T :

het op bijbehorende kaart BN32/SN39 aangegeven gebied, bekend onder de naam "De Hel", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

De Minister van Landbouw
en Visserij,
voor deze,
de Secretaris-Generaal,

w.g. G.J. van Dinter

TOELICHTING

Algemeen

Het natuurmonument "De Hel" ligt in een gebied dat, nadat omstreeks het midden van de zestiende eeuw het dorp Veenendaal was gesticht en het veenlandschap werd ontsloten, grotendeels is verveen.

Deze vervening was reeds aan het einde van de zestiende eeuw voltooid. Doordat ten zuidoosten van Veenendaal de zandondergrond dieper onder het maaiveld lag, ging daar de vervening door de wateroverlast moeilijker. Het veen werd onder water weggebaggerd, waarbij smalle zetwallen bleven staan; de uitgeveende gaten groeiden later weer dicht, waardoor hier in de loop der tijd een zeer slappe veengrond ontstond.

De plassen in de Hel zijn restanten van het verveeningsproces.

De periode van verveenning werd tenslotte in 1767 beëindigd toen van overheidswege de eis werd gesteld, dat de uitgeveende gronden moesten worden aangevuld; vanaf dat jaar was turf maken niet of nauwelijks lonend meer.

Het natuurgebied ten zuidoosten van Veenendaal moet thans worden gerekend tot de laatste restanten van een vroeger in het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei algemeen voorkomend terreintype.

Met deze beschikking wordt het gedeelte van het natuurmonument dat eigendom is van de Staat aangewezen als staatsnatuurmonument. Het gedeelte dat niet het eigendom is van de Staat, is bij beschikking van 10 februari 1983, nr. NLB/GS/GA-54900, aangewezen als beschermd natuurmonument.

Natuurwetenschappelijke betekenis

Het natuurmonument wordt gevormd door open water, rietland, moeras, grasland, struweel en bos.

Het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid in milieuomstandigheden, waarbij met name de variatie in vochtgehalte en in voedselrijkdom een belangrijke rol spelen. Deze verscheidenheid heeft tot gevolg dat de rijkdom aan soorten planten en dieren en de hierdoor gevormde levensgemeenschappen groot is. Het natuurmonument is in botanisch opzicht zeer belangwekkend. Met name het in het natuurmonument voorkomende zeggenrijk moerasland is zeer soortenrijk. Er komen hierin meer dan 60 soorten hogere planten voor, waaronder vele minder algemene. Genoemd kunnen worden Lage zegge, Sterzegge, Rietorchis, Moeraskartelblad, Waterdrieblad en Grote boterbloem.

Het natuurmonument heeft een belangrijke functie als broedgelegenheid van vele soorten vogels. In de trektijd biedt het aan honderden steltlopers, vele waadvogels, dagroofvogels, uilen en zaadetende vogels een zeer belangrijke pleisterplaats als schakel in de trekroute door de Gelderse Vallei. De Hel is overwinteringsgebied van vooral dagroofvogels, Waterpieper en rallen. Het natuurmonument herbergt een vrij grote verscheidenheid aan zoogdieren. Het vormt een refugium voor onder andere Ree, Vos, Hermelijn en Wezel en enkele knaagdiersoorten. Een zestal muizensoorten komt er voor, waaronder Aardmuis en Dwergmuis.

Doordat zich in het gebied kwelverschijnselen voordoen, is het natuurmonument ook in hydrologisch opzicht van betekenis.